

זהו מה שנתברר לנו בע"ה כבר, אולם אחרי ההתבוננות בענין זה נתחדש לנו להוסיף כי לא רק שהענינים הנמצאים פה נמצאים גם למעלה, אשר שם שרשם ועיקר מציאותם, אלא שכל הענינים הנמצאים למעלה נמצאים הם גם למטה, ואין למעלה מה שאין למטה, אלא שכל אלו הענינים מקבלים את דמותם וצורתם בכל עולם, לפי מה שהוא ורחוקים הם זה מזה כרחיק הנפש מהגוף ועוד יותר לאין ערך. כי פועל הכם לא היה דרוש לו לברא בריאות מיוחדת, אלא בריאה אחת היא הנמצאת וחודרת בכל העולמות ומצטיירת בכל עולם שהיא נמצאת בו לפי המתאים והיא לו, ואע"פ שאנו בהיותנו פה אין אנו יכולים להרגיש שכל הענינים הנמצאים למעלה בכל פרטיהם, הם אותם הענינים הנמצאים למטה, אבל כשנזכר להיות בעולם יותר עליון, נכיר שדבר אחד הוא ושהענינים הנמצאים בעוה"ז הם אותם הענינים עצמם, שזכינו להשיג בעולמות הכי עליונים, ונרגיש יחוסם והתקשרותם מלמעלה למטה.

דבר זה עלה בדעתנו ע"פ ישירה הדעת המורגשת בזה, אך באמת מוצאים אנו את כל זה בדברי חז"ל, כשהפצים להבין אותם על פי אמיתות דבריהם ולא להתעקם ע"י פירושי הבאי.

מצינו במדרש תרומה (פ"ג) "ד"א ויקחו לי תרומה, ר' ברכי"ה פתח (דה"א כ"ט) לך ה' הגדולה והגבורה וגו', כי כל בשמים ובארץ, אתה מוצא כל מה שברא הקב"ה למעלן ברא למטן, למעלן זבול וערפל, שנאמר (ישעי' ס"ג) וראה מזבול קדשך, ערפל, דכתיב ומשה נגס אל הערפל וכו', למטן (מ"א ז') או אמר שלמה ה' אמר לשכון בערפל וכתיב בנה בניתי בית זבול לך, למעלן (ישעי' ו') שרפים עומדים ממעל לו, למטן עצי שטים עומדים, למעלן כרובים שנאמר (שם ל"ז) יושב הכרובים למטן ויהיו הכרובים וכו', הוי, כי כל בשמים ובארץ, ואומר (חגי ב') לי הכסף ולי הזהב אמר ה' צבאות, רואים אנו שדברי חז"ל אלו כוללים כל אותו הענין שאמרנו, שכל מה שלמעלה נמצא למטה ואף שהמרחק הוא רב לאין שיעור, כמו משרפים עומדים ממעל לו לעצי שטים עומדים, מ"מ לפי התקשרות העולמות יש להם יחס, וענינם אחד הוא כי הקב"ה כשברא את עולמו ברא אותו אחד, והכל הוא בשמים ובארץ.

וכן א"א להבין אחרת גם בדברי המדרש ריש תרומה, ויקחו לי תרומה, וה"ד (משלי ג') "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" אל תעזבו את

המקח שנתתי לכם, יש לך אדם שלוקח מקח, יש בו זהב אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף שנאמר (תהלים י"ב) אמרות ה' אמרות שהורות כסף צדק, יש בו זהב, שנאמר (שם י"ט) הנחמדים מזהב ומפז רב, יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים, כרמים ולא שדות, אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים, שנאמר (שה"ש ד') שלחך פרדס רמונים".

והנה לפי מה שרגילים לבאר פכוקים כמו אלו בהורד מליצה לתת לנו מושג ביקור ערכה הגדול של התורה, אין דבר המדרש מובנים כלל, ונפלא משל זה כי מה יתוסף לנו אם נדמה את התורה לעוד דבר אחד ונמשילה לתפצים שונים, הלא יכולים אנו להוציא את כל זה בכלל אחד דהיינו שכל התפצים לא ישוו בה, אבל רואים אנו מזה מפורש שאין בזה שום משל ומליצה, אלא ממש דברים ככתבן, שבתורה נמצא באמת ענין כסף וזהב, שדות וכרמים, לפי ענינם למטה, כי התורה כוללת כל הענינים לפי משמעותן הרוחנית שהיא השורש של ענינם הגשמי ונמצא בה כל עניני ההנאה והעונג הנמצאים בכסף וזהב, שדות וכרמים, שכל דבר בפני עצמו יש לו הנאתו המיוחדת אלא שבענינם הרוחני עונג זה הוא נעלה לאין שיעור ורחוק מרחק רב מההנאה הגשמית, שיש לו לאדם מכסף וזהב, שדות וכרמים.

כי כל בשמים ובארץ *

גה

ב

כבר בארנו כי כל אלו הענינים והנבראים הנמצאים בעולמנו, אין שרשם והתחלתם פה אלא בעולמות העליונים ועליוני עליונים, ושבאמת שם היא מציאות רוחנית דקה ונשגבה, ופה הוא ענין חמרי וגשמי, ועוד יותר כי כל מה שנמצא שם בעולמות העליונים, נמצא גם בעולם התחתון, אלא ששם היא מציאות רוחנית דקה ונשגבה, ופה הוא ענין חמרי וגשמי, ועוד יותר נתחדש לנו, כי לא רק שיש להם יחס זה לזה, אלא שאותם הענינים והברואים עצמם בהיותם בעולם העליון מתראים הם לפי מושגי וגבולי העולם ההוא, ולמטה — לפי הגבלת וצמצום העולם הזה, וכמו שבארנו בדברי המדרש, "כי כל בשמים ובארץ", כל מה שברא הקב"ה למעלן ברא למטן, והיינו כי בריאה אחת וענין אחד הוא בין למעלה ובין למטה, למעלה הוא ענין, שרפים עומדים ממעל לו, ולמטה היא בבחינת, עצי שטים עומדים.

שתי רגלים, משנכנה נתבסס העולם ועמד בישובו, שנאמר ושמתי מקום לעמי ישראל ונטעתיו ושכן תחתיו, ונטעתים אין כתיב כאן אלא ונטעתיו לעולם, שהעולם יהיה מתבסס, ע"כ, ומפורש שע"י המשכן נתבסס העולם, כלומר, שהעולם נעשה שוב ראוי להשראת השכינה כמו שנברא להיות עיקר שכינה בתחתונים.

ואל תתמה על זה איך יתכן שבדומה בעלמא יתבסס העולם ויהיה זה בכחו של אדם לעשות כן, אל יפלא בנייניך כי כבר ירדו חז"ל לסוף דעתנו, והקדימו תשובה לשאלה זו [שמ"ר סוף פ' תרומה], ה"ל: ועשית את הקרשים למשכן, א"ר אבין משל למלך שהיה לו איקונין נאה, אמר לכן ביתו עשה לי כמותה, א"ל אדוני המלך איך יכול אני לעשות כמותה, א"ל אתה בסממניך ואני בכבודי, כך אמר הקב"ה למשה וראה ועשה, אמר לפניו רבון העולם אלוה אני שאני יכול לעשות כאלו, א"ל נתבניתם בתכלת ובארנמן ותולעת שני, וכשם שאתה רואה למעלה כך עשה למטה, שנאמר: עצי שטים עומדים כנתון באיססרטי' [היל וצכא] של מעלה, ואם תעשה כמותה של מעלה למטה, מה למעלן שרפים עומדים אף למטה עצי שטים עומדים, מה למעלן כוכבים אף למטן כן, א"ר חייא בר אבא, מלמד שהיה קרסי זהב נראין כממשכן ככוכבים הנראים ברקיע, ע"כ.

והרי התשובה כרורה ונלוו' בדבריהם ז"ל, כי אמנם המשכן דוגמת העולם התחתון והעולם העליון עולם המלאכים והשרפים, ועל ידו הקב"ה מניח של מעלה ומשרה שכינתו למטה, ואעפ"כ אל יתמה האדם ויאמר: איך יכול אני לעשות כמותה, כי על זה באה לו התשובה מהקב"ה: אתה בסממניך ואני בכבודי.

ס פ ד

דליות יחזקאל

ויף נגדל בארץ דליותי פי' קנה שושו על קיום רגלים יחזקאל ל"א ז"ל

2

אמות עתים חוסן ישועות חכמה ודעה אשר דלה בעוצם תבונתו מאוצרו ידאת ה' והשקה לעדרים שחטו בצל דליותו והדלה אותם למעלה למשכיל אורח חיים אדוננו מורנו ורבנו גאון התורה והמוסר איש חי רב פעלים מקבצאל ממקימי עולה של תורה ויראה בארצנו הק'

מזר יחזקאל סרנא וצללחה

ראש הישיבה דיישיבת חברון כנסת ישראל בעיה"ק ירושלים תובב"א כרך ראשון: מוקים לפי סדר התורה

19

והרי מפורש יוצא מדבריהם ז"ל, כי אין המשכן והשראת השכינה בו, חידוש ומעלה נוספת לישראל, אלא חזרת העטרה ליושנה, כי עיקר המשכן הוא העולם בעצמו שנברא להיות עיקר שכינה בו, ואך ע"י המשכן שנכנה על צורת העולם נתבסס העולם וחזר לצורתו, וכמ"ש ז"ל [תנחומא תרומה]: א"ר שאול בר נחמן עד שלא נבנה ביהמ"ק היה העולם עומד על כסא של

3 לקט שיחות מוסר

ולאחר שחזרה בכל געתקו השיבות לספר ולצרפת ומשם לא שבנו ופולין עד היום בארץ ישראל - השכינה שהיתה שורה בני בנישתא רשף ויחיב שורה בודכל השיבות הקודשת שמשם יוצאים תלמידי חכמים מור הוראה בישראל ועל התלמידים לדעת שהם נמצאים בבית המקדש ממש.

על סדר פרשיות התורה

וקובץ שיחות בעניני השבת

מאת אדמו"ר הגאון הצדיק

מרן רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל

ראש ישיבת כנסת ישראל סלבווקה

ועשו לי מקדש

יש להרגיש את הקדושה שבמשכן שהן הישיבות בימינו

יש לנו לדעת שאותה השראת שכינה מצויה אנו עד היום כמו שאמרו חז"ל (במגילה כ"ט א) גלו לבבל שכינה עמחם, בבבל היבא שריא בני בנישתא רשף ויחיב בנהרדעא, ופירש"י שבנאה יבניה וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמקן בגלחון, לקיים מה שנאמר כי רצו עכררך את-אבניה ואת-עפרה יחננו (תהלים קב טו).

אבל הרי אמרנו שבנוסף לעצם השראת השכינה שהיתה במקדש היה דין נוסף להשריש את ההכרה ולהתעלות בה. וביארתי שזה מה שאמר רב (יזמא עב ב) שכל תלמיד חכם שאין תוכו כבוד אינו תלמיד חכם. שהארץ היה מצטפה וזב מבית ומחצר. והכונה היא שהתלמיד חכם חייב להיות תודר בתוכו ברגשי אשר וכבוד, שהוא מוכתר בכתר תורה הגדול מכתרי כהונה ומלכות והוא עמו ומשרת במקדש ה' בך אמרת של הלכה כהכהן גדול בשעתו. ואם כך הוא תוכו, שהוא מכבד את יקרתו, רשאי הוא לקבל כבוד כרין תלמיד חכם. אבל יש להבין מדוע היצרים שלשה ארצות, פנימי היצין של חזק ואמצעי של עץ, ומדוע לא נעשה הארץ מקשה אחת וזב טהור. אלא שהחזק הוא רק ציפה, כי התלמיד חכם בעצמותו הוא עצי שטים שיש בו כח העצמה כמו עץ, להעלות מעלה מעלה בהכרת ה' ובקרבת אלוקים, ולהפוך את משכן הישיבה למקדש.

אשר אני מראה אותך פי' אני מראה אותך ולא את עושי המלאכה אלא שאתה תלמדם ומה אני מראה אותך לא משכן ממש כי"א את חבנית המשכן

יכול אפילו משה רבינו ע"ה לעשותה כמ"ש ס' הקנה פר"ש לי מעשה המגורה שלימה ומקשה כו'.
זכ"ל זה הי' להראות לעם בני ישראל כי כמו שיכולין להעתיק מקדש העליון וכל צדוטי השמות במשכן הוזה שהוא מדברים דוממים וגשמיים עצים ואבנים וזהב וכסף ונחשת כ"ש האדם שהוא עיקר משכן ה' כי היכל ה' המה וכמ"ש ויטוש משכן שילה אהל שכן באדם וכמ"ש לא בחרתי בעיר ואבחר בדוד כ"ש שיוכל האדם לעשות עצמו מרכבה לקדושה עליונה להעתיק בעצמו ובאבריו כל העולמות וצירופי שמות ורוחניות עליונה וכל זה הי' ללמד דעת לבני ישראל וז"ש ועשו לי מקדש פי' איני אומר יעשו לי בית היות מקדש אלא ועשו לי תיכף המקדש העליון יעתיקו הם כי ושכנתי בעצמיכם בתוכם פי' יהי' שריית שכינה על להעתיק בעצמיכם שתשרה שכינה על עושי המלאכה שתיכף שיקווד דבר בכם שאתם מקדש והיכל ד' תהיו לעשותו יכוונו לעשות כתבניתו נעשים מרכבה להשכינה בעשותכם העליון כי ראה מופת על זה ככל המצות.

4 כתר שם טוב

והוא ליקום דברי קדשו של קדוש ה' אשר כמוהו לא הי' מימות תראשונים, חר משמי שמיא נח"ל, כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו

ר' ישראל הבעל שם טוב

זקוקלח"ה נבנ"מ זכותו הקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

והנה ענין בנין המשכן ע"כ הי' במשכן הוזה ע"כ נעשה המשכן בחכמה צריך בצלאל לידע צירוף בתבונה ודעת כמו בנין העולם אותיות שבהן נבראו שמים וארץ כי שנאמר בו ה' בחכמה יסד ארץ כונן בנין המשכן הי' שהי' מעתיקים פה שמים בתבונה בדעתו כו' ויש מלאכה במשכן הוזה משכן ובנין כל העולמות שהיו נעשי' במעשה ויש על ידי מעתיקי כתב מכתב שמעתיק אות מחשבה כמ"ש ולחשוב מחשבות באות כן היו מעתיקים מקדש העליון והמגורה שהוא סוד געלם לא הי' ע"כ נקבתן במשהו ובדוגמא זו הוא משכן וכליו:

5 שם משמואל פקודי

ונראה לפרש שיש בענין זה כוונה פנימית, ומחמת הכוונה הפנימית שבו צוה הש"י לעשות כדברי בצלאל. דהנה ענין משכן וכליו הוא דוגמת עולם גדול ועולם קטן הוא האדם, וכבר תאריכו בזה המפרשים, ובכוזרי שהאברים הפנימיים שבאדם הם הם נושאי הנפש ואין להם נושאים היינו עצמות אלא שרוח החיים שבאדם הוא הנושא אותם, ובדוגמתם הם כלי המשכן, וע"כ לא הי' להם עגלות, והמשכן הוא דוגמת גוף האברים החיצונים שבאדם, כעין שכתוב (איוב י') עוד ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשוכנני.

עכ"ד. ובודאי האדם הוא הפנימיות שבו הנישא על האברים הפנימיים כדכתיב (שמות ל') על בשר אדם, ומכלל שהוא לא היינו הבשר אלא הוא לבוש האדם, והאדם הוא הפנימיות שבו נשוא על האברים הפנימיים וע"כ נקבתן במשהו, ובדוגמא זו הוא משכן וכליו:
והנה האדם יש לו שלשה לבושים הסובבים אותו, והם גוף כנ"ל, ולבשר, ובית. הם לעומת מחשבה דיבור ומעשה שהם לבושי הנפש, ועצם הנפש הוא רגש פנימי בת מלך היא אשר כל ענינה להדבק בבית אבי' ברשפי אש שלהבתי, וכבמדרש (ויק"ר פ"ד) משל לעירוני שהי' נשוי בת מלכים

אעפ"י שמאכילה כל מעדני עולם אינו יוצא ידי חובתו למה שהיא בת מלכים, כך הנפש אינה שבעה תורה ומצות, לכך נאמר וגם הנפש לא תמלא, ובדוגמת זה הי' במשכן שלשה לבושים, יריעות תבלת ואריגן וגו', ויריעות עזים, ומכסה עורות וגו', ובצדדין שלא הי' המכסה סרוח על צדי המשכן הי' במקומו הקרשים, ובתוכו הכלים נושאים לעצם האהבה ובדיקות שבין ישראל לאביהן שבשמים כדכתיב (שיה"ש ג') תוכו רצוף אתבה מבנות ירושלים: